

Lendorava seire meetodika

Lendorava seiret viiakse läbi kolmes järgus:

- a) lendorava levila ja asurkondade olukorra hindamine Eestis tervikuna;
- b) lendoravale sobivate biotoopide asustatuse hindamine Virumaal;
- c) lendorava arvukuse hindamine kindlates paikades (püsivaatlusaladel).

1.a. Lendorava asurkondade olukorra hindamiseks Eestis tervikuna registreeritakse liigi esinemine või puudumine keskkonnaregistris registreeritud leiukohtades. Seire sagedus oli kuni 2014. aastani vähemalt üks kord viie aasta jooksul. Seoses lendorava seisundi kiire halvenemisega tuleb alates 2015. aastast kontrollida igal aastal kõiki keskkonnaregistris registreeritud leiukohtade asustatust.

1.b. Lendoravale sobivate biotoopide asustatuse hindamiseks määratakse asustatud sobivate metsaosade protsent, teadaolevate lendorava leiukohtade lähimbruses potentsiaalselt sobivates metsaosades.

1.c. Lendoravate arvukuse hindamiseks pindala ühiku kohta kindlates paikades määratakse emasloomade kodupiirkondade ligikaudne arv püsivaatlusaladel kasutuses olevate pesapuude järgi igal aastal ajavahemikul 1. märtsist - 20. maini.

Seirekohtade valiku alused

A) lendorava asurkondade olukorra hindamiseks Eestis tervikuna:

- 1) Keskkonnaregistris registreeritud lendorava leiukohtade andmed;
- 2) lendorava riikliku seire tulemused alates 1994. aastast;
- 3) lendorava varasemad leiukohad „Andmeid lendorava levikust Eestis ajavahemikul 1777 kuni 2007” alusel (Timm, 2008).
- 4) loodusvaatlejatel laekunud vihjed lendoravate leidude ja võimalike leidude kohta;
- 5) lendoravale sobivad elupaigad varasemate leiukohtade piirkonnas metsaregistri andmete ja lendorava elupaikade prognoosmudeli alusel.

B) lendoravale sobivate biotoopide asustatuse hindamiseks valitakse lendoravate keskkonnaregistris registreeritud leiukohtade ja nende lähimbruses asuvad metsaosad metsaregistri andmete ja prognoosmudeli alusel.

C) lendorava arvukuse hindamist pindala ühiku kohta viiakse läbi püsivaatlusaladel.

Püsivaatlusalad:

1) Rihula, Lääne-Virumaa metskond kvartalid PL073 eraldised 22-26, PL082 eraldised 21-22 ja PL083 eraldised 1-6, 10 ja 11, PL075 eraldised 1-6 ja PL084 eraldised 1-3 (endised Põlula metskonna kv.73, 74, 75, 82, 83 ja 84) - Lääne-Virumaa, UTM MF 86; Sirtsilooduskaitseala, Sae sihtkaitsevöönd;

2) Anguse, Lääne-Virumaa metskond kvartalid PL119 eraldised 13-17 ja PL146 eraldised 1 (endised Põlula metskonna kvartalid 119 eraldised 13, 14 ja 16 ja 146 eraldised 1) - Lääne-Virumaa, UTM MF 86; Sirtsilooduskaitseala, Rihula sihtkaitsevöönd;

3) Oonurme, Mõisa ja Kuslapi talude mets - Ida-Virumaa, UTM MF 95; Oonurme lendorava püsielupaik;

4) Tudulinna I, Tudulinnast 2km N, Kivistiku talu mets - Ida-Virumaa, UTM NF 04; Kivistiku lendorava püsielupaik;

5) Tudulinna II, Tudulinnast 2 km N, Sarra maaüksuse mets - Ida-Virumaa, UTM NF 04; Kivistiku lendorava püsielupaik;

6) Luissaare, Alutaguse (endise Oonurme) metskonna kvartalid OO068 eraldised 8-13, 15-17, 31, 37, 38, OO074 eraldised 6-9 ning Mihklimurru maaüksuse eraldised 2-5, 7, 14 ja 15 - Ida-Virumaa, UTM MF 95; Luissaare kavandatav lendorava püsielupaik.

Välitööd viiakse läbi vastavalt ilmaoludele alates jaanuarist, kuid valdav osa andmestikust tuleb koguda ajavahemikul 20. märtsist kuni 30. maini. Kontrollimist vajavad metsaosad määratakse keskkonnaregistris registreeritud leiukohtadega, lendorava elupaikade prognoosimise tulemuste ja metsaregistri andmete põhjal. Lisaks koondatakse jooksva aasta läbiviidud teiste lendorava elupaikadega seotud tööde tulemused ning kontrollitakse loodusvaatlejatelt saadud vihjeid lendoravate esinemise kohta.

Lendorava esinemist kontrollitakse tegevusjälgede järgi. Igas vaatluskohas (eraldis) kontrollitakse lendorava pesapuus sobivaid puid — kas nende all leidub lendorava ekskrementide ja/või teisi tegevusjälgi (Timm, 1992). Igas vaatluskohas (eraldis) kontrollitakse enamik lendorava pesapuus sobivatest puudest.

Keskkonnaregistris registreeritud leiukohtade asustatuse hindamisel registreeritakse, kas antud elupaik on sellel aastal asustatud või mitte. Selleks piisab ka vaid esimeste tegevusjälgede leidmisest antud leiukohas. Leitud pesapuud registreeritakse GPS-i abil ning edastatakse keskkonnaregistri andmete edastamisvormil keskkonnaregistrisse kandmiseks.

Lendoravale sobivate biotoopide asustatuse hindamisel registreeritakse lendorava esinemine või puudumine. Uutes leiukohtades registreeritakse GPS-i abil kõik leitud pesapuud ning piiritletakse lendorava elupaik. Vastavalt looduskaitsealadele tuleb info uuest lendorava leiukohast piirkondlikule keskkonnaameti regioonile kahe päeva jooksul.

Lendoravate arvukuse hindamiseks püsielualadel kontrollitakse kõik lendoravatele pesapuus sobivad haavad. Lendorava tegevusjälgedega haavad registreeritakse GPS-iga ning nende paiknemise alusel leitakse emasloomade territooriumite arv.

Allikad:

Timm, U. 1992. Kuidas leida lendoravat? - Eesti Loodus, 1: 23

Timm, U. 2008. Andmeid lendorava levikust Eestis ajavahemikul 1777 kuni 2007. Eesti ulukid, 11, lk. 57 – 80.